

Boëthius, *Philos. consol.* 3,2 próza:

„Všechno lidské snažení (*cura*), které se projevuje úsilím různorodých zájmů, postupuje sice po různých cestách, přesto však usiluje dospět k jedinému cíli, blaženosti (*beatitudo*). Tato blaženost, to je však ono dobro, po jehož dosažení si nikdo už víc přát nemůže. Je to nejvyšší ze všech dober, všechny dobra v sobě zahrnuje, a kdyby mu něco chybělo, nemohlo by být dobrem nejvyšším, protože by mimo ně zůstávalo něco, po čem by se mohlo toužit. Je tedy jasné, že blaženost je stav dovedený k dokonalosti sdružením všech dober (*statum bonorum omnium congregatione perfectum*). K tomu, jak už jsem řekla, se různými cestami pokoušejí dostat všichni lidé. Do lidských myslí je totiž vložena přirozená touha po pravém dobru, jenže scestný omyl je zavádí k dobrům klamným.“

Cíle/dobra	prostředky/příčiny
dostatek (<i>sufficientia</i>)	⇒ bohatství (<i>divitiae</i>)
úcta (<i>reverentia</i>)	⇒ hodnosti (<i>dignitates</i>)
moc (<i>potentia</i>)	⇒ vláda/y (<i>regna</i>)
proslulost (<i>celebritas</i>)	⇒ sláva (<i>gloria</i>)
radost (<i>laetitia</i>)	⇒ tělesné rozkoše (<i>voluptates</i>)

Cicero, *Tusc. disp.* V,15–16:

„Nemají se tedy jako dobra jmenovat ani za dobra považovat ty věci, kterými někdo oplývá je přece je velmi nešťasten. Či pochybuješ, že ten, kdo má dobré zdraví, síly, krásné tělo ... dej mu i bohatství, pocty, vliv a moc i slávu – bude-li někdo těmito statky obdařený nespravedlivý, nemírný, bázlivý, slabého ducha ... budeš se rozpakovat nazvat ho nešťastným? Jaká jsou to tedy dobra, když někdo, kdo je má, může být velmi ubohý?“

Boëthius, *Philos. consol.* 3,10 próza:

„Nelze však popřít, že takové dobro existuje a že je pramenem všech dober (*omnium fons bonorum*), neboť všechno, o čem se říká, že je nedokonalé, se stává nedokonalým jen zmenšováním dokonalosti (*imminutione perfecti*) ... Kdyby neexistovala dokonalost, nebylo by možné ani si představit, odkud se vzalo to, čemu se říká nedokonalé ... Jestliže opravdu, jak jsme před chvílí dokázali, existuje nějaké nedokonalé štěstí křehkého dobra, je bezpochyby také nějaké štěstí pevné a dokonalé.“

„Že bůh, původce všech věcí, je dobrý, to dokazuje společný názor všech lidí. Vždyť vzhledem k tomu, že si nelze vymyslet nic lepšího, než je bůh (*nihil deo melius excogitari queat*), kdo by pochyboval, že je dobré to, nad co není nic lepšího (*id, quo melius nihil esse*)? Že bůh je dobrý, dokazuje pak rozum tím, že nás přesvědčuje, že v něm je obsaženo i dokonalé dobro (*bonum perfectum*). Kdyby takový nebyl, nemohl by přece být původcem všeho na světě. Pak by totiž něco, co by vlastnilo dokonalé dobro ... bylo znamenitější než on ... Aby naše uvažování nepostupovalo do nekonečna, je třeba uznat, že nejvyšší bůh je zcela naplněn nejvyšším a dokonalým dobrem (*summum deum summi perfectique boni esse plenissimum*). Usoudili jsme však, že dokonalé dobro je pravá blaženost; pravá blaženost musí tedy spočívat v nejvyšším bohu.“

„Protože se lidé stávají blaženými dosažením blaženosti a blaženost sama je božstvo, je zřejmé, že stávají blaženými dosažením božstva. Avšak, jako se lidé dosažením spravedlnosti stávají spravedlivými a dosažením moudrosti moudřími, právě tak je nutné, aby se lidé dosažením božstva stali bohy. Každý blažený je tedy bůh. Od přirozenosti je ovšem jen jeden bůh, avšak nic nebrání tomu, aby jich bylo co nejvíc prostřednictvím účasti (*participatione*).“

„Je tedy jasné, že se všechno ostatní vztahuje k dobru. Proto je totiž vyhledávána soběstačnost, že je považována za dobro, proto je vyhledávána moc, že i ji pokládáme za dobro. Totéž lze soudit o úctě, proslulosti i příjemnosti. Dobro je tedy souhrnem a příčinou všeho žádoucího ... Tak dochází k tomu, že se za souhrn, osu a zdroj všeho žádoucího právem považuje dobro. A to, kvůli čemu je něco žádáno, zdá se být předmětem největší touhy ... Je-li tedy vše žádáno kvůli dobru, netouží po tom všichni tolik jako po dobru samém. Už jsme však uznali, že ostatní je požadováno kvůli blaženosti, proto se také tímto způsobem nehledá nic jiného než blaženost. Z toho je jasné jak slunce, že podstata dobra samého i blaženosti je jedna a táž ... Avšak dokázali jsme, že bůh a pravá blaženost je jedno a totéž ... Je tedy možno s jistotou dojít k závěru, že i podstata boha spočívá v dobru samém a nikde jinde než v dobru.“

Boëthius, *Philos. consol.* 3,11 próza:

„Zdalipak se tedy věci, které nejsou dobrem, když se od sebe liší, avšak stávají se dobrem, když začnou být věcí jedinou, nestávají dobrem dosažením jednoty (*unitatis adeptione*)? ... Připouštíš však, že všechno, co je dobré, je dobré účastí dobra (*boni participatione*)? ... Musíš tedy připustit, že podobně jednota a dobro je totéž (*idem esse unum atque bonum*), neboť podstata věcí, jejichž účinek není od přirozenosti různý, je totožná.“

„To přece dala prozřetelnost tomu, co stvořila, jako snad nejzávažnější příčinu trvání, aby od přirozenosti toužily trvat, dokud je to možné. Proto nemáš ani jeden důvod pochybovat, že vše, co existuje, má v sobě od přirozenosti touhu přetrvávat a vyhýbat se zničení ... To, co si žádá přetrvávat a být stále, to si přeje být jedním, neboť jestliže se mu toto odejme, nezůstane mu ani bytí ... Všechno si tedy přeje být jedním.“

„Avšak dokázali jsme, že jedno je totéž co dobro ... Všechno si tedy žádá dobro, a toto můžeš také opsat takto: dobro samo je to, po čem všechno touží.“

Není možné vymyslet si něco pravdivějšího ... neboť buď není žádné jedno, ke kterému by se všechno vztahovalo, a všechno se po jeho rozpadu ... bude potácet bez někoho, kdo by řídil, nebo je-li něco, k čemu všechno spěje, je to nejvyšší ze všech dober...

Můj milý žáku, mám nesmírnou radost, neboť jsi svým duchem zasáhl samotný střed pravdy. Jenže tím jsi odhalil právě to, cos nevěděl, jak jsi před chvílí říkal ... Jaký je cíl všech věcí. Je jím to, co si všechny věci přejí; a protože jsme došli k závěru, že tím je dobro, musíme prohlásit, že cílem všech věcí je dobro.“